

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJĄ

2020-09-23 Nr. 4D-2020/1-683

Vilnius

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2020-05-15 gavo X (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau citatose ir tekste vadinama – Ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo 2020-03-02 prašymą dėl informacijos pateikimo (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas) ir 2020-04-20 skundą dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Prašymą (registracijos Nr. 4D-2020/1-515; toliau citatose ir tekste vadinama – Skundas-1), persiūstą Ministerijai 2020-04-29 Seimo kontrolieriaus raštu Nr. 4D-2020/1-515/3D-1203 (toliau citatose ir tekste vadinama – SK raštas) (toliau citatose ir tekste vadinama – Skundas-2).

2. Pareiškėjas Skunde-2 nurodo: 2020-05-14 iš Ministerijos buvo gautas raštas Nr. (8.6E-45)SD-2665 (atsakymas į Prašymą; toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas), tačiau jame nepaaiškinama, ar buvo išaiškintos priežastys, kodėl Ministerija laiku neatsakė į Prašymą, ar buvo įvertinta skunde (Skundas-1) nurodytos tarnautojos I. J. veikla dėl laiku nepateikto atsakymo į Prašymą. „Ginčas kilo dėl Ministerijos darbuotojos gerb. I. J. [...] [toliau citatose ir tekste vadinama I. J.] netinkamų veiksmų, o būtent dėl to, kad I. J. nepagrindė veiksmų teisės normomis ir nemotyvavo atsakymų dėl Prašymo. Be to, I. J. telefonu bendravo negeranoriškai ir veikdama netinkamai sukėlė neigiamas emocijas. Atkreiptinas dėmesys, kad mano klausimai susiję su labai jautriais dalykais. Taigi, Skundo-2 esmę sudaro viešojo administravimo subjekto neteisėti veiksmai teikiant atsakymą į Prašymą“. „Skundo-1 nagrinėjimas Ministerijoje neveiksmingas, nes buvo atliktas šališkai [...]“ (šių ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Skunde-2 prašoma Seimo kontrolieriaus: „ištirti ir juridiskai įvertinti [...] Ministerijos ar joje dirbančių darbuotojų, [...] veiksmus teikiant atsakymą į Prašymą“, „ar mano Prašymo nagrinėjimas pagrįstas teisės normomis ir atitinka įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatytai tvarkai“ ir kt.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Kartu su Skundu-2 pateiktame Prašyme pažymėta: „Prašymą prašau registruoti ir išduoti pažymą apie priimtus dokumentus“, „Prašau pateikti informaciją apie lėšų skyrimą valstybės globotiniams: 1. Kieno sprendimu buvo skiriamos lėšos valstybės globotiniams gyvenantiems Jurdaičių pensionate nuo 1992-10-25 iki 1993-01-13 [...]. 2. Ar II grupės invalidai Lietuvoje gaudavo papildomas invalidumo išmokas [...]. 3. Kiek tiksliai buvo skirta lėšų 1 (vienam) valstybės globotiniui išlaikymui Jurdaičių pensionate nuo 1992-10-25 iki 1993-01-13 [...]. 4. Koku būdu ir kada (jeigu buvo) skiriamos lėšos perduotos Jurdaičių pensionatui [...]. 5. Kokia institucija buvo atsakinga už lėšų [...] pristatymą ir perdavimą [...]. 6. Kokie asmenys, kokia tvarka (įstatymu) vadovaujantis priimdavo valstybės globotiniams skirtus pinigus ir pasirašydavo ant atitinkamų

finansinių atskaitomybės dokumentų? [...]. 7. Kokios įstaigos diskrecijoje saugoti finansinės atskaitomybės dokumentai (1992-10-25 iki 1993-01-13 laikotarpis) [...]. 8. Pateikite teisės aktą, kuriuo remiantis saugomi finansinės atskaitomybės dokumentai [...]. 9. Atsakymus į keliamus klausimus pateikite tuo metu (1992-10-25 iki 1993-01-13 laikotarpis) galiojusiomis teisės normomis. [...]. 10. Kokia valstybės ar savivaldybės valdžios įstaiga vykdė finansinę priežiūrą ar kitą atskaitomybės kontrolę 1991 m.–1993 m. [...]. Jeigu informacija ir duomenys nebus pateikti, nurodykite teisės normą, kuria remiantis atsisakoma pateikti informaciją.“

5. 2020-05-14 Atsakyme „Dėl Jūsų kreipimusi“ (parengtas I. J., pasirašytas Asmenų priėmimo ir dokumentų valdymo skyriaus vedėjos J. S.), pažymint, kad „Ministerija gavo ir gauna besikartojančio turinio Jūsų kreipimuisi, į kuriuos yra Jums atsakiusi“, nurodyta:

5.1. *„Dėl Jurdaičių globos namų steigimo dokumentų (įstatų) galiojusių iki 1993-01-13*

Ministerija 2019-09-16 raštu Nr. (14.5 E-32)SD-4546 Jus ir Seimo kontrolierių įstaigą informavo, kad pagal kompetenciją į Jūsų klausimus Ministerija atsakė 2019-07-22 d. rašte Nr. (14.5 E-32) SD-3685, informuodami, kad, vadovaudamiesi Ministerijos archyvo dokumentais, Jurdaičių senelių-invalidų namai buvo įkurti 1954-05-04 likvidavus Jurdaičių vaikų namus (LTSR MT potvarkis Nr. 648-p (arba 698-p), LTSR Švietimo ministro įsakymas Nr. 20), ir kad *Jurdaičių globos namų steigimo dokumentų (įstatų)* Ministerijos archyvuose nėra. Ministerija siūlė tiesiogiai bendrauti su Joniškio rajono savivaldybės ir Jurdaičių socialinės globos namų darbuotojais, kurie pagal savo kompetenciją ir galimybes gali Jums suteikti Jums reikalingą informaciją ar dokumentų kopijas.“

5.2. *„Dėl Senelio iki 1993 metų gautą pensiją, pašalpą ir / ar kitas išmokas jam gyvenant Jurdaičių socialinės globos namuose (1993 metais – Jurdaičių pensionatas)* informuojame, kad Ministerijos specialistai 2019-10-03 raštu Nr. (8.6-45)SD-4836 teikė tik bendrąją informaciją apie dokumentų saugojimą ir jų terminus, nes Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.23 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad fizinio asmens privatus gyvenimas neliečiamas, o informacija apie asmens privatų gyvenimą gali būti skelbiama tik jo sutikimu, tačiau po asmens mirties tokį sutikimą gali duoti jo sutuoktinis, tėvai ar vaikai. Papildomai buvote informuotas, kad Ministerijoje archyvuose saugomuose finansinės atskaitomybės dokumentuose nėra informacijos apie konkrečių asmenų, gyvenusių Jurdaičių socialinės globos namuose, gautas pensijas ar kitas išmokas ir kad globos namuose (pensionatuose) gyvenusių asmenų bylos saugomos jų sudarymo vietoje (konkrečiu atveju – Jurdaičių socialinės globos namuose), todėl siūlėme Jums kreiptis į Jurdaičių socialinės globos namus dėl informacijos gavimo apie konkretaus asmens bylos duomenis. Taip pat Joniškio savivaldybės administracija 2019-09-10 raštu Nr. (3.63)S-4333 Jus informavo, kad, norėdamas gauti informaciją ir dokumentus apie ieškomą asmenį, turite įstaigai, kuri disponuoja konkrečia informacija ir dokumentais, pateikti dokumentus, įrodančius giminystės ryšį su mirusiu asmeniu, ir nurodyti tiksliai, kokių asmens duomenų Jūs ieškote.“

5.3. *„Dėl 1993 m. palaidoto Senelio kapo numerio ir vietos*

Ministerija 2019-09-16 raštu Nr. (14.5 E-32)SD-4546 ir 2020-01-28 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-424 Jus informavo, kad [...] Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1990-11-26 nutarimu Nr. 359 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 1 punkte buvo reglamentuota, kad kapinių įrengimo, tvarkymo ir priežiūros darbus atlieka savivaldybių valdymo organai, Socialinės globos namai prižiūri ir tvarko kapavietes tų įstaigos gyventojų, kurie neturėjo artimųjų arba artimieji jų nelaidojo. Atsižvelgiant į tai, pakartotinai buvote informuotas, kad Ministerija nedisponuoja jokia informacija ir dokumentais apie socialinės globos namų gyventojų palaidojimo

vietą ir laiką. Pakartotinai buvo priminta, kad Jonišio savivaldybės administracija 2019-06-14 raštu Nr. (3.63 E) S-3091 Jus informavo, kad Jurdaičių kaimo kapinių 1993 metų laidojimų registravimo žurnalas galimai yra saugomas Jurdaičių socialinės globos namuose (adresas: Dvaro g. 25, Jurdaičių k. Jonišio r. sav., į. k. 190793267, tel. Nr. (8 426) 60912, el. p. info@jurdaiciai.lt), ir 2019-09-10 raštu Nr. (3.63)S-4333 Jums paaiškino, kad, norėdamas gauti informaciją ir dokumentus apie ieškomą asmenį, turite įstaigai, kuri disponuoja konkrečia informacija ir dokumentais, pateikti dokumentus, įrodančius giminystės ryšį su mirusiu asmeniu, ir nurodyti tiksliai, kokių asmens duomenų Jūs ieškote. Taip pat Jurdaičių socialinės globos namai 2019-06-17 raštu Nr. S-163 Jums atsakė, kad, jei Jus domina konkretus šioje įstaigoje gyvenęs žmogus, tai galite klausti ir visada Jums atsakys į visus klausimus. Maloniai kviečiame tiesiogiai bendrauti su Jonišio rajono savivaldybės ir Jurdaičių socialinės globos namų darbuotojais, kurie pagal savo kompetenciją ir galimybes suteiks Jums reikalingą informaciją ar dokumentų kopijas.

Papildomai Ministerija suteikė Jums informaciją apie pirminę teisinę pagalbą ir rekomendavo kreiptis į savivaldybę pasikonsultuoti su teisininkais, kad galėtumėte apginti savo teises ir teisėtus interesus.“

5.4. *„Dėl informacijos pateikimo apie Pareiškėjui laikotarpiu nuo 1992-10-25 iki 1998-06-13 vaiko pinigų mokėtas sumas*

Ministerija 2020-02-13 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-801 Jus informavo, kad nedisponuoja informacija apie asmeniui skirtus ir išmokėtus vaiko pinigus, todėl buvo paprašyta papildyti informaciją, kurioje savivaldybėje buvo Jūsų motinos deklaruota gyvenamoji vieta laikotarpiu nuo 1992-10-25 iki 1998-06-13, kad galėtume persiųsti Jūsų kreipimąsi savivaldybei, kuri atsakytų į Jums rūpimą klausimą, arba buvo pasiūlyta kreiptis į savivaldybę, kurioje Jūsų šeima buvo deklaravusi gyvenamąją vietą nurodytu laikotarpiu. Tuo pačiu raštu buvo pateikta informacija apie laikotarpiu nuo 1992-10-25 iki 1998-06-13 šalyje galiojančias paramos šeimai formas ir tai reglamentuojančius teisės aktus.“

5.5. *„Dėl prašymo paaiškinti, kodėl laikotarpiu nuo 1992 metų iki 1998 metų įstatymai nenumatė vaiko pinigų ir kodėl Pareiškėjo motinai šiuo laikotarpiu nebuvo numatyta socialinė parama*

Ministerija 2020-02-19 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-911 atsakė į Jūsų klausimus ir nurodė laikotarpiu nuo 1992 metų iki 1998 galiojusius teisės aktus dėl socialinės paramos bei pakartotinai Jus informavo, kad Ministerija nedisponuoja informacija apie konkrečiam asmeniui skirtą ir išmokėtą socialinę paramą, todėl buvo pasiūlyta kreiptis į asmens deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją dėl informacijos suteikimo apie Jūsų motinos gautus vaiko išmoką ir paramą. Buvo priminta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tik laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR) 5 straipsnyje nustatytų sąlygų, tai yra, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu duomenų subjektas, t. y. Jūsų motina, davė sutikimą, kad jos asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais, sutikimo sąlygos nurodytos BDAR 7 straipsnyje.“

5.6. *„Dėl informacijos apie sutartį tarp Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos*

Primerkiant, kad Ministerija persiuntė Jūsų klausimą Finansų ministerijai, kuri 2020-03-12 raštu Nr. ((4.160E-2403)-5K-2002533)-6K-2001476 suteikė Jums informaciją dėl Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos santykius reglamentuojančių teisės aktų.“

5.7. *„Dėl įvairių klausimų, susijusių su SEIL projektu* Ministerijos Tarptautinių ir Europos Sąjungos reikalų skyriaus vedėja Rita Skrebiškienė 2020-02-17 el. laišku Jus informavo, kad neturi informacijos apie Jūsų minimą SEIL projektą, o 2020-02-19 Ministerija raštu Nr. (8.6 E-45)SD-909

papildomai atsakė, kad Ministerija neturi informacijos, kad būtų užsakiusi Jūsų nurodytą SEIL projektą, todėl jokių duomenų apie šį projektą neturime. Taip pat primename, kad buvo prašoma patikslinti ar pateikti papildomos informacijos apie Jūsų minimą projektą, kad galėtume išsamiai atsakyti į Jums rūpimus klausimus.“

5.8. *„Dėl galimai pažeistų Jūsų teisių taikant darbo santykius reglamentuojančius įstatymus ir kitas norminių teisės aktų nuostatas ir prašymo inicijuoti tyrimą*

Ministerija 2020-02-19 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-90 prašė patikslinti Jūsų kreipimuose išdėstytų prašymų esmę, nes Jūsų kreipimusi turinys buvo nesuprantamas ir nekonkretus, nebuvo aišku, kaip buvo pažeistos Jūsų kaip darbuotojo teisės taikant darbo santykius reglamentuojančius įstatymus ir kitas norminių teisės aktų nuostatas (t. y. kokios konkrečiai Jūsų kaip darbuotojo teisės buvo pažeistos? Ar Jūs sudarėte darbo sutartį su įmone TT Baltics Lietuvos filialu, įmonės kodas 305397021, ar su Šveicarijos Konfederacijoje registruota įmone? Kokioje šalyje registruota įmonė, kurioje Jūs dirbate? Nes nuo to priklauso ir tolesnis Jūsų galimai pažeistų teisių gynimas), taip pat kreipimasis dėl TT Baltics Lietuvos filialo galimai neteisėtų veiksmų buvo persiūstas pagal kompetenciją nagrinėti Valstybinei darbo inspekcijai prie Ministerijos.

Valstybinė darbo inspekcija [...] atliko patikrinimą TT Baltics Lietuvos filiale ir 2020-03-17 raštu Nr. SD-1-3954 Jus informavo apie patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su darbo teisiniais santykiais, ir paaiškino, kad Jūsų skundas artimiausiu metu bus persiūstas Latvijos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai [...], bei pateikė informaciją, kam ir kokiais terminais galite skųsti šį atsakymą.“

5.9. *„Dėl Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų taikymo ir įgyvendinimo*

Primename, kad Valstybinė darbo inspekcija [...] 2020-03-17 raštu Nr. SD-1-3954 Jus informavo dėl ES direktyvos 91/533/EEB (toliau – Direktyva) taikymo ir pateikė savo nuomonę apie įgyvendinimą, o Ministerija 2020-05-05 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-2499 dar papildomai informavo, kad visos privalomos Direktyvos nuostatos yra visiškai perkeltos į Lietuvos Respublikos darbo kodekso atitinkamas nuostatas, bei pateikė Direktyvos atitikties lentelę.“

5.10. *„Dėl valstybės įstaigos, kuri gina žmogų nuo valstybės tarnautojų ir įstaigų, kurie veikia neteisėtai, vilkina, puoselėja biurokratizmą*

Informuojame, kad Seimo kontrolierių įstaiga [...] tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (t. y. kai tokius pažeidimus padaro valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos tarnautojai, taip pat kiti darbuotojai ar asmenys, atliekantys viešojo administravimo funkcijas). Į Seimo kontrolierius galima kreiptis tiek dėl valstybių, tiek dėl savivaldybių ir joms pavaldžių institucijų veiksmų ar neveikimo, kai tuo pažeidžiamos žmogaus teisės arba užsiimama biurokratizmu, sprendimų vilkinimu ir panašiai.“

5.11. *„Dėl galimai nusikalstamų veikų Senelio atžvilgiu (dėl dingusių elektrošoku trankytų žmonių palaikų, o prieš trankant elektrošoku sukeltos insulininės komos, dingusio suluošinto asmens pensijos ir santaupų, marinimo badu ir kitų nusikalstamų veikų) bei teismų priimtų sprendimų*

Kadangi Jūs kreipimuose nurodėte, kad dėl šių galimai nusikalstamų veikų kreipėtės į teismus bei ikiteisminio tyrimo įstaigas, kurių atliktas darbas Jūsų netenkino, tai Ministerija 2020-01-28 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-424 Jums suteikė informaciją dėl nemokamos teisinės pagalbos, kad galėtumėte apginti savo teises ir teisėtus interesus, tačiau Ministerijai nėra žinoma, ar pasinaudojote šia teisininkų paslauga. Kadangi kreipimuose nurodėte, kad Jūsų netenkino ir teismų priimti sprendimai, tai Ministerija Jus informavo, Teismas – tai įstatymų nustatyta tvarka įsteigta

institucija, kuri vykdo teisingumą. Siekiant garantuoti, kad niekas neįtakotų teismų priimamų sprendimų, kad jie būtų teisingi ir nešališki, Konstitucijoje ir Teismų įstatyme yra numatyta, jog teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi nuo jokių kitų valstybės valdžios ir valdymo institucijų, pareigūnų, politinių partijų, organizacijų ir kitų asmenų. Kišimasis į teismų veiklą užtraukia įstatymų numatytą atsakomybę. Teismų priimtus sprendimus gali peržiūrėti tik aukštesnės instancijos teismas ir tik įstatymų nustatyta tvarka. Teismų sistemą, jų kompetenciją, teismų organizavimo, veiklos, administravimo ir savivaldos sistemą, teisėjų statusą, jų skyrimo, karjeros, atsakomybės bei kitus su teismų veikla susijusius klausimus reglamentuoja Konstitucija, Teismų įstatymas ir kiti įstatymai. [...].“

6. Pareiškėjas 2020-08-31 papildė Skundą-2, nurodydamas: „2020-08-31 dieną buvo gautas 2020-08-28 dienos Ministerijos tarnautojos R. M. aktas Nr. (8.6E-45) SD-4490 (toliau – Aktas)“, kuriame „nemotyvuojama kokia teisės norma remiantis Ministerija negalėjo atsakyti į 2020-03-02 Prašymą (Ministerijos reg. Nr. PL-477). Ministerijos atsakymas: „[...] dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir karantino paskelbimo [...]“ [yra] abstraktus, nepakankamas ir nepagrįstas teisės aktų normomis, todėl negali tenkinti. [...]. Ministerijos atsakymas: „[...] atsakymai bus pateikti vėliau [...]“ – nemotyvuotas, abstraktus, neaiškus, daugiaprasmiškas, neparemtas teisės aktų normomis [...]. Akivaizdu, kad Ministerija nesilaikė teisės aktuose numatytos tvarkos, o Ministerijos veiksmai buvo neproporcingi siekiamam teisėtam tikslui, be kitko, nurodytos institucijų priežastys: [...] dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir karantino paskelbimo [...] nėra tinkamai pagrįstos, tinkamos ir pakankamai motyvuotos, todėl kad ekstremaliosios situacijos ir karantino paskelbimas netrukdo Ministerijai laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų. [...].“

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

7. Iš Ministerijos 2020-08-28 atsakymo Pareiškėjui (Ministerijos reg. Nr. (8.6E-45)SD-4490; kopija pateikta Seimo kontrolieriui) ir Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos bei paaiškinimų nustatyta:

7.1. „Dėl Atsakymo į Pareiškėjo kreipimusis

Informuojame, kad 2020-05-14 Ministerija raštu Nr. (8.6E-45)SD-2665 apibendrinio Pareiškėjo 2019-09-06-21 reg. Nr. PL-1019, 2019-06-27 reg. Nr. PL-1045, 2019-07-12 reg. Nr. PL-110, 2019-07-19 reg. Nr. PL-1177, 2019-10-08 GD-14549, 2020-01-20 reg. Nr. PL-128, 2020-01-28 reg. Nr. PL-195, 2020-02-10 reg. Nr. PL-286, 2020-02-11 reg. Nr. PL-312, 2020-02-12 reg. Nr. PL-326, 2020-02-14 reg. Nr. PL-348, 2020-02-14 reg. Nr. PL-355, 2020-02-17 reg. Nr. PL-368, 2020-02-18 reg. Nr. PL-377, 2020-02-18 reg. Nr. PL-383, 2020-03-05 reg. Nr. 499, 2020-03-05 reg. Nr. 500, 2020-03-09 reg. Nr. 523, 2020-03-09 reg. Nr. 527, 2020-04-09 reg. Nr. 828, 2020-04-16 reg. Nr. 946, 2020-05-04 reg. Nr. 1117, 2020-05-06 reg. Nr. 1154, 2020-05-07 PL-1173 gautus besikartojančio turinio kreipimusis, kuriuos Ministerija pagal kompetenciją jau išnagrinėjo.“

7.2. „Dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjo Prašymą

Gerb. X, kreipimasis dėl negauto atsakymo į Jūsų Prašymą ir Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) yra išnagrinėtas. Primename, kad Ministerija Jus 2020-03-31 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-1755 informavo, kad dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir karantino paskelbimo negalėjome atsakyti į Jūsų pateiktus klausimus dėl globos įstaigų finansavimo laikotarpiu nuo 1992-10-25 iki 1993-01-13, nes prašomo laikotarpio skaitmenizuotų dokumentų kopijų nėra nei

Ministerijos archyvuose ar naudojamose informacinėse sistemose, nei Teisės aktų registre, nei Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje, ir kad atsakymai bus pateikti vėliau. Ministerija, 2020-04-29 gavusi SK raštą dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), 2020-05-29 raštu Nr. (8.6E-45)SD-2945 [atsakymas į Skundą-1; toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-2] pateikė atsakymą Pareiškėjui ir Seimo kontrolieriui. **2020-06-08 Seimo kontrolierius raštu Nr. 4D-2020/1-749/3D-154 Pareiškėją ir Ministeriją informavo apie kreipimosi nagrinėjimo rezultatus ir priimtus sprendimus.**“

8. **Seimo kontrolieriaus 2020-06-08 pažymoje Nr. 4D-2020/1-749** (toliau vadinama – Pažyma) dėl Pareiškėjo 2020-06-01 skundo (toliau vadinama – Skundas-3):

8.1. nurodyta, kad atliktas Skundo-3 dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai pažeidus teisės aktuose nustatytą prašymų nagrinėjimo tvarką tyrimas. Skunde-3 buvo nurodyta: „Laikau, kad mano teisės ir laisvės karantino metu buvo nepagrįstai apribotos, nes valdininkė I. J. atsisakė pateikti informaciją apie tai, kad mano 2020-03-02 dienos prašymas nagrinėjamas pagal teisės normas ir atitinka įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatyti tvarkai. Laikau, kad pirmiau išdėstyta valdininkės veika (neveikimas) nesuderinama su gero administravimo principu“, Ministerija „privalėjo pagal įstatymą ir kitus teisės aktus tinkamai ir laiku informuoti apie pratęstą kreipimosi nagrinėjimo terminą“, „Visuotinai pripažįstama, kad valdininkų veiksmai turi būti motyvuoti ir pagrįsti teisės normomis. Tiksliai ir konkreti teisės norma (įstatymo straipsnis): kodėl prašymo nagrinėjimas buvo vilkinimas nepateikta iki šiol“;

8.2. nustatyta:

8.2.1. „4. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje 2020-04-20 buvo gautas Pareiškėjo skundas dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neatsakant į Pareiškėjo 2020-03-02 kreipimąsi [Nr. 4D-2020/1-515; Skundas-1]. Seimo kontrolierius, išanalizavęs pateiktą informaciją, pažymėjo, kad, pagal nustatytą teisinį reguliavimą, viešojo administravimo subjektui numatyta pareiga, gavus pareiškėjų prašymus, juos išnagrinėti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų. Teisės aktuose numatyta galimybė, esant tam tikroms sąlygoms, pratęsti šį terminą, sustabdyti prašymo nagrinėjimą, persiųsti prašymą nagrinėti kompetentingai institucijai, tačiau apie tokį sprendimą turi būti informuotas pareiškėjas.

Kadangi prie Skundo-1 nebuvo pateikta jokių dokumentų, patvirtinančių oficialią Ministerijos poziciją dėl skunde nurodytų aplinkybių, Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į Pareiškėjo keliamą problemą dėl asmenų aptarnavimo Ministerijoje tvarkos galimų pažeidimų bei siekdamas, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai būtų priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi (subsidiarumo principas), nusprendė, jog dėl skunde nurodytų aplinkybių pirmiausia tikslinga tarpininkaujant kreiptis į Ministeriją.

Seimo kontrolierius Ministerijos paprašė išsiaiškinti priežastis, kodėl laiku neatsakyta į Pareiškėjo 2020-03-02 prašymą [Prašymą]; įvertinti Skunde-1 nurodytos valstybės tarnautojos veiklą; pateikti Pareiškėjui atsakymą į Prašymą, atsakyti į visus jo pateiktus klausimus arba nurodyti teisinį ir faktinį pagrindą, kodėl prašoma informacija neteiktina, bei nurodyti instituciją, kuri gali suteikti prašomą informaciją (jeigu tokia yra); nustačius pažeidimų, imtis priemonių jiems šalinti“;

8.2.2. „5. Ministerija Atsakymu-2 Seimo kontrolieriui ir Pareiškėjui atsakė (pateikė informaciją): 5.1. „[...] Ministerija Pareiškėją 2020-03-31 raštu Nr. (8.6 E-45)SD-1755 informavo, kad, Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2020-02-26 nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ paskelbus valstybės lygio ekstremaliają situaciją visoje

šalyje dėl naujojo koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės bei Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2020-03-14 nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ (toliau – Nutarimas) paskelbus trečią (visiškos parengties) civilinės saugos sistemos parengties lygį ir karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, vykdome naujojo koronaviruso (COVID-19) prevencines priemones. Pagal Nutarimą valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose, valstybės ir savivaldybių valdomose įmonėse darbas organizuojamas ir klientai aptarnaujami nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai privaloma užtikrinti būtinųjų neatidėliotinių funkcijų atlikimą.

Atsižvelgiant į tai, Ministerijos darbuotojai dirbo nuotoliniu būdu ir negalėjome atsakyti į Jūsų pateiktus klausimus dėl globos įstaigų finansavimo laikotarpiu nuo 1992-10-25 iki 1993-01-13, nes Jūsų prašomo laikotarpio skaitmenizuotų dokumentų kopijų nėra nei Ministerijos archyvuose ar naudojamose informacinėse sistemose, nei Teisės aktų registre, nei Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje“; 5.2. dėl globos įstaigų / pensionatų finansavimo laikotarpiu nuo 1992-10-25 iki 1993-01-13 dėl kompensacijų mokėjimo neįgaliesiems 1992–1993 metų laikotarpiu; 5.3. dėl Ministerijos asmenų aptarnavimo darbuotojos I. J. netinkamo bendravimo su Pareiškėju: „Ministerijos darbuotojai I. J. buvo priminta bendravimo su asmenimis tvarka bei rekomenduota su aptarnaujamaisiais asmenimis bendrauti su pagarba ir kantrybe, gerbti žmogaus teises, kad ateityje nekiltų abejonių dėl jos elgesio bei kompetencijų ir nebūtų gyventojų skundų“; 5.4. Ministerija 2020-03-31 raštu Pareiškėją informavo apie priežastis (paskelbtą ekstremalią situaciją, karantiną), dėl kurių atsakymą į jo 2020-03-02 Prašymą buvo numatyta pateikti vėliau. Pareiškėjas šį Ministerijos laišką gavo (patvirtino jo gavimą“;

8.3. atsižvelgus į nustatytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą buvo padarytos šios išvados:

8.3.1. „9.1. Vyriausybė nutarimais šalyje paskelbė valstybės lygio ekstremaliąją situaciją bei karantiną (pažymos 6.6, 6.7 punktai). Karantino režimo trukmė – nuo 2020-03-16 00:00 val. iki 2020-06-16 24:00 val. Ekstremalioji situacija – dėl ekstremaliojo įvykio susidariusi padėtis, kuri gali sukelti staigų didelį pavojų gyventojų gyvybei ar sveikatai. Karantino tikslas – nustatyti specialias asmenų darbo, gyvenimo, poilsio, judėjimo sąlygas, apribojimus ir tvarką. *Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais [...], Vyriausybė šiam laikotarpiui (karantino) valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms nustatė viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo apribojimus (valstybės tarnautojų darbas organizuojamas nuotoliniu būdu, piliečiai, jeigu tai įmanoma, aptarnaujami taip pat nuotoliniu būdu). Šie nustatyti apribojimai privalomi visoms valstybės institucijoms, tarp kitų, ir Ministerijai“;*

8.3.2. „9.2. Nagrinėjamu atveju: 9.2.1. Pareiškėjas skundžiasi Ministerijos pareigūnų neveikimu, nes jo Prašymas nebuvo laiku išnagrinėtas, jam tinkamai nepranešta apie kreipimosi nagrinėjimo termino pratęsimą; 9.2.2. vadovaujantis VAĮ [Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu], Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. Remiantis Prašymų nagrinėjimo taisyklių nuostatomis [...], į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Teisės gauti informaciją įstatymo nustatyta tvarka [...]. Šio įstatymo 14 straipsnyje nustatytas 20 darbo dienų terminas informacijai (dokumentams) pateikti, šis terminas gali būti pratęstas, apie tai informuojant pareiškėją. Tyrimo metu nustatyta, kad Ministerija, nepažeisdama Teisės gauti informaciją įstatyme nustatyto termino, Pareiškėją 2020-03-31 raštu informavo (nurodė teisės aktų nuostatas) apie Vyriausybės Lietuvos Respublikoje paskelbtą ekstremalią situaciją ir karantiną, dėl ko atsakymą pateiks vėliau [...]. Taigi, **Ministerija nepažeidė minėto įstatymo nuostatų.** Atkreiptinas dėmesys į tai, kad **Pareiškėjui informacija buvo suteikta, kai tik**

Ministerijos pareigūnai galėjo (sušvelnintos karantino sąlygos) surinkti prašomą informaciją Ministerijos archyve (nuotoliniu būdu, kaip žinia, to neįmanoma padaryti, nes atsakymui pateikti buvę reikalingi atitinkami 1992–1993 metų dokumentai nėra skaitmenizuoti, jų nėra informacinėse sistemose). Seimo kontrolieriaus nuomone, Pareiškėjui apie situaciją valstybėje – paskelbtą karantiną ir dėl to nustatytus asmenų judėjimo, valstybės institucijų darbo, paslaugų teikimo apribojimus turėjo būti žinoma iš skelbiamų viešai teisės aktų, o taip pat ir iš žiniasklaidos priemonių, todėl yra nekorektiška reikalauti iš Ministerijos pareigūnų elgtis kitaip, nei nustatyta teisės aktais. LVAT ne kartą akcentavo, kad pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose. Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepažeisti teisės aktų reikalavimų; 9.2.3. **Ministerija apsvaistė ir įvertino gautą informaciją dėl galimai netinkamo darbuotojos bendravimo su Pareiškėju. Ministerijos darbuotoja I. J. įspėta dėl asmenų aptarnavimo laikymosi tvarkos, rekomenduota jai bendrauti su asmenimis pagarbiai, gerbti žmogaus teises.** „Viešojo administravimo subjektas pagal savo kompetenciją turi patikrinti informaciją apie galimai padarytus pažeidimus, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatyta būdu, tačiau tai nereiškia, kad Viešojo administravimo įstatymo, kitų teisės aktų taikymo požiūriu privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys“ (LVAT 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-610-14)“;

8.3.3. „10. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad: 10.1. **Ministerija Pareiškėją informavo apie priežastis, dėl ko prašomos informacijos negali pateikti teisės aktuose nustatyta terminu; Pareiškėjas yra patvirtinęs, kad gavo šią informaciją;** 10.2. **prašoma informacija Pareiškėjui pateikta tada, kai tik buvo sušvelnintos karantino sąlygos ir pareigūnai galėjo rankiniu būdu surinkti informaciją Ministerijos archyve;** 10.3. **Ministerijos pareigūnai vykdė Vyriausybės nutarimu karantino laikotarpiui nustatytus reikalavimus (apribojimus), todėl jų veiksmuose biurokratizmo nenustatyta. Pareiškėjo skundas atmestinas“;**

8.4. atkreiptas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad: „11.1. vadovaujantis Civilinio proceso kodekso 5 straipsnio 1 dalimi, Administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsniu, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Kasacinis teismas yra išaiškinęs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys: 2009-02-02, Nr. 3K-3-25/2009, 2009-06-08, Nr. 3K-3-252/2009): „Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje įtvirtintos asmens teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo procesinė tvarka ir sąlygos yra nustatytos specialiuosiuose įstatymuose, ir tam, kad ši teisė būtų įgyvendinta tinkamai, šios tvarkos būtina laikytis. Konstitucines nuostatas konkretizuoja ir detalizuoja civiliniai, baudžiamieji ir administraciniai (tiek procesiniai, tiek tam tikru aspektu ir materialiniai) įstatymai, [...]“; 11.2. remiantis LVAT suformuota praktika: „atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad *pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų.*“

Tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo nuostatos

9. Seimo kontrolierių įstatyme nustatyta:

9.1. 17 straipsnio 3 dalis – „Skundą ištyrus, pakartotinai paduotas skundas netiriamas, išskyrus atvejus, kai nurodoma naujų aplinkybių ar pateikiama naujų faktų. Jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į Seimo kontrolierių, Seimo kontrolieriaus sprendimu susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.“

9.2. 22 straipsnio 3 dalis – „Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės [...]“

Tyrimo išvados

10. Apibendrinus Pareiškėjo Skunde-2 Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes (pažymos 2 ir 3 paragrafai) konstatuotina, jog Pareiškėjas skundžiasi Seimo kontrolieriui tuo, kad Ministerija netinkamai išnagrinėjo jo Prašymą ir Skundą-1 (nepagrįstai nepateikė informacijos teisės aktuose nustatytu terminu, nenurodė teisinio informacijos nepateikimo laiku pagrindo, neįvertino Ministerijos darbuotojų veiksmų).

Išanalizavus šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Skunde-2 ir Skunde-3 skundžiami Ministerijos pareigūnų veiksmai (neveikimas) yra analogiški, skundžiamasi to paties Prašymo, Skundo-1 netinkamu išnagrinėjimu (šios pažymos 2 paragrafas ir 8.1 punktas).

11. Seimo kontrolieriaus Pažymoje (dėl Skundo-3) įvertino Ministerijos pareigūnų veiksmus (neveikimą) nagrinėjant Prašymą bei Skundą-1 ir konstatavo, kad „Ministerija Pareiškėją informavo apie priežastis, dėl ko prašomos informacijos negali pateikti teisės aktuose nustatytu terminu; Pareiškėjas yra patvirtinęs, kad gavo šią informaciją“, „prašoma informacija Pareiškėjui pateikta tada, kai tik buvo sušvelnintos karantino sąlygos ir pareigūnai galėjo rankiniu būdu surinkti informaciją Ministerijos archyve“, „Ministerijos pareigūnai vykdė Vyriausybės nutarimu karantino laikotarpiui nustatytus reikalavimus (apribojimus), todėl jų veiksmuose biurokratizmo nenustatyta“ (šios pažymos 8.3.3 papunktis).

12. Skundo-2 tyrimo metu Pareiškėjo pateiktame Skundo-2 papildymo rašte naujų aplinkybių dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nepateikta (šios pažymos 6 paragrafas).

13. Apibendrinus pirmiau nurodytas aplinkybes konstatuotina, kad Skunde-2 nurodytos aplinkybės išnyko, nes surašant Pažymą (dėl Skundo-3) buvo kartu išnagrinėtos, įvertintos Ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo) aplinkybės, nurodytos Skunde-2.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 3 dalimi (skundą ištyrus, pakartotinai paduotas skundas netiriamas; šios pažymos 9.1 punktas) bei to paties įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi (skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės; šios pažymos 9.2 punktas), darytina išvada, kad šio Pareiškėjo skundo dėl Ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo) **tyrimas nutrauktinas**.

14. Be to, Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į tai, kad:

- Pareiškėjas ne kartą teikė skundus dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo Prašymą bei Skundą-1;
- Pažymoje buvo įvertinti atitinkami Ministerijos pareigūnų veiksmai (neveikimas);
- Pažymoje buvo atkreiptas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad „kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė

arba įstatymų saugomas interesas“, kad tuo atveju, jeigu Pareiškėjo netenkina skundžiamuose Ministerijos atsakymuose išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog patys atsakymai yra nemotyvuoti ir neteisėti bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų, -

informuoja Pareiškėją, jog vadovaudamasis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 3 dalimi (šios pažymos 9.1 punktas) nutraukia su juo susirašinėjimą dėl Ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Prašymo bei Skundo-1 nagrinėjimu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) tyrimą nutraukti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas